

Česta pitanja i odgovori – LIFE 2017.

Sadržaj

Česta pitanja i odgovori – LIFE 2017.	1
1. Općenito.....	2
2. Financije	6
3. Tradicionalni projekti.....	8
3.1. Potprogram Okoliš.....	8
3.1.1. Okoliš i učinkovitost resursa	8
3.1.2. Priroda i bioraznolikost	10
3.2. Potprogram Klimatske aktivnosti	13

1. Općenito

Pitanje	Odgovor
Može li koordinator projekta sudjelovati samo u aktivnostima vođenja projekta?	<p>U LIFE smjernicama za prijavitelje se ne navodi konkretan broj aktivnosti za koje koordinator mora biti odgovoran, međutim, navodi se da bi korisnik koordinator u LIFE projektu trebao sudjelovati u tehničkoj provedbi projekta i širenju rezultata projekta.</p> <p>U aktivnostima upravljanja projektom očekuje se da će biti u nadležnosti koordinadora korisnika te da će biti zaposlen voditelj projekta na puno radno vrijeme.</p>
Koja je razlika između pojmova „results“ i „outputs“?	<p>U LIFE projektom prijedlogu navode se očekivani rezultati koji moraju biti konkretni, realistični i izraženi bročano te služe za ostvarenje ciljeva projekta. Pojam „<i>outputs</i>“ (učinci) predstavljaju jednu kategoriju očekivanih rezultata, ali ne bi trebali biti jedina kategorija navedena u projektom prijedlogu.</p> <p>Za praćenje očekivanih rezultata definirat ćete indikatore – pokazatelje koji bi trebali pružati informacije o učincima na stanje okoliša, kad god je to moguće, te o učincima na stav i prakse ciljane skupine. Indikatori kojima se mjeri napredak projekta (ispunjenje zadatka/<i>outputs</i> – učinci) nisu dovoljni za procjenu učinka projekta. Podnositelji zahtjeva u prijedlogu trebaju objasniti prikladnost odabranih pokazatelja za praćenje učinka i režim praćenja utjecaja (npr. učestalost).</p>
Postoji li ograničenje broja partnera na projektu?	<p>Ne postoji ograničenje broja partnera na projektu, međutim, uzmite u obzir da korisnici/<i>beneficiaries</i> moraju sudjelovati financijski i u provođenju aktivnosti. Ukoliko je njihov doprinos primjerice u tome što daju podatke na raspolaganje ili će u konačnici biti krajnji korisnici nekog alata izrađenog kroz projekt oni bi trebali biti uvršteni u drugu kategoriju.</p> <p>U LIFE projektnoj prijavi imate još dvije kategorije interesnih skupina:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Target audience</i> (ciljana publika) odnosi se na subjekte (organizacije, tijela) na koje su usmjerene aktivnosti projekta. Ona u prijedlogu treba biti utvrđena što je preciznije moguće (i kvalitativno i kvantitativno) te treba biti povezana s problemom koji se rješava projektom. Aktivnosti praćenja projekta moraju uključivati mjerenje učinka aktivnosti projekta na navedenu ciljanu publiku ili njezine aktivnosti (prema potrebi, ovisno o prirodi projekta). Odabir ciljane publike mora se opravdati u pogledu postizanja ciljeva

	<p>projekta. Primjerice, svi korisnici alata koji će biti izrađen kroz projekt biti će ciljanja publika koju ćete na kraju i educirati o korištenju tog alata.</p> <p>2. <i>Stakeholders</i> (dionici) se odnosi na subjekte (npr. organizacije, tijela, osobe, skupine osoba, NVO itd.) koji su zainteresirani za tematiku na koju je projekt usmjeren. Tijekom projekta treba osigurati uredno savjetovanje s dionicima i/ili njihovu uključenost, prema potrebi s obzirom na prirodu projekta.</p>
Može li pismo podrške biti na hrvatskom jeziku?	Prema smjernicama za prijavitelje naslov i sažetak projekta (obrazac B1) moraju biti predani i na engleskom jeziku. Dakle, svi ostali obrasci i pisma podrške mogu biti na hrvatskom jeziku.
Ima li pismo podrške dionika težinu pri evaluaciji i u kojoj mjeri?	Pismo podrške dionika ima veći značaj pri ocjenjivanju projektnog prijedloga ako je riječ o dioniku o kojem ovisi provedba samih aktivnosti i ako je navedeno u kojim aktivnostima će dionik sudjelovati. Koliki broj bodova donosi nije definirano i ovisi o projektnoj temi.
U kojem su odnosu OPKK i Program LIFE? Nadopunjavaju li se međusobno ili se preklapaju po svojim prioritetima i ciljevima?	Moguće je preklapanje prihvatljivih aktivnosti kod OPKK i LIFE programa kao i nekih drugih EU programa. Zbog velikog raspona tema koje se mogu prijaviti, mogućnosti su različite. Prije prijave na LIFE program potrebno je dobro proučiti sve moguće izvore financiranja za dotičnu temu, jer ćete pri prijavi u A.7 obrascu morati objasniti zbog čega ste zaključili da je LIFE program najprikladniji.
Tko su evaluatori i gdje im je sjedište?	Postupak ocjenjivanja, odabira i dodjele provode Europska komisija i Izvršna agencija za malo i srednje poduzetništvo (EASME) uz pomoć konzorcija neovisnih stručnih ocjenjivača. Europska komisija je odgovorna za cijeli postupak, uključujući dodjelu konačnih ocjena, sastavljanje popisa prijedloga koji će se sufinancirati te odbacivanje prijedloga.
Treba li voditelj projekta biti zaposlenik koordinatora ili partnera?	Upravljanje projektom trebao bi provoditi korisnik koordinator. Bilo kakvo drugo uređenje treba se dobro obrazložiti. Preporuča se da je voditelj projekta zaposlen na puno radno vrijeme.
Može li novoosnovano poduzeće ili institucija biti korisnik koordinator?	Može, ali mora u prijavi priložiti plan upravljanja ili poslovni plan (najmanje za idućih 12 mjeseci) s financijskim podacima pripremljenima u skladu sa standardom propisanim nacionalnim zakonodavstvom.
Treba li zaposliti osobu s certifikatom za zelenu javnu nabavu?	Ne, samo ćete u projektnoj prijavi (obrazac B3 eProposala) točno objasniti na koji način ćete primjenjivati zelenu javnu nabavu.

Koliko i koja izvješća treba predati u toku provedbe projekta?	<p>Projekti koji traju duže od 24 mjeseca ili ostvaruju EU doprinos veći od 300.000 € te imaju više od jedne rate pred-financiranja, moraju predati polugodišnji izvještaj (<i>Mid-term report</i>) sa zahtjevom za isplatu svake iduće rate pred-financiranja.</p> <p>Na kraju i ne kasnije od tri mjeseca nakon službenog završetka projekta se predaje završno izvješće (<i>Final report</i>) sa zahtjevom za isplatu završne rate (<i>Balace</i>).</p> <p>U slučaju da razdoblje između navedenih izvješća prelazi 18 mjeseci potrebno je uključiti jedan ili više izvješća o napretku (<i>Progress report</i>).</p>
Što je „After-LIFE Plan“ i kako se na to gleda prilikom ocjenjivanja projekta?	<p>After-LIFE Plan je dokument koji izrađujete u sklopu LIFE projekta i sadržava informacije o tome kako će se aktivnosti nastaviti provoditi i dalje razvijati nakon završetka projekta. Za pilot i demonstracijske projekte mora još sadržavati i informacije o tome kako će se nastaviti širenje rezultata relevantnim dionicima. Važno je navesti konkretne aktivnosti koje će se provoditi, tko će ih i kada provoditi te kojim će se sredstvima financirati. U projektnom prijedlogu trebate navesti izradu After-LIFE Plana kao zasebnu podaktivnost te After-LIFE Plan kao isporučivi proizvod (<i>deliverable</i>).</p> <p>Dodatne informacije i primjere možete pronaći na http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/comtools/resources/afterlife.htm.</p>
Postoji li vremenska obaveza izrade „After-LIFE Plana“, kada se radi i koji period obuhvaća?	<p>After-LIFE Plan treba biti napisan na službenom jeziku korisnika, po izboru i na engleskom, te se predaje zajedno sa završnim izvješćem u papirnatom i elektroničkom obliku. Nema definiranog perioda koji bi After-LIFE Plan trebao obuhvaćati.</p>
Može li se dio projekta ili aktivnosti podugovoriti (npr. površine za medijsko oglašavanje)?	<p>U provedbi LIFE projekta možete podugovoriti do maksimalno 35 % ukupnog troškova projekta.</p>
Može li projekt početi prije ishođenja svih potrebnih dozvola (npr. građevinska, lokacijska)?	<p>Može, ali uzmite u obzir da je kod infrastrukture prihvatljiva amortizacija te da što kasnije krenete s izgradnjom, manje će se amortizirati. Također će projektni prijedlog koji ima dokumentaciju u visokom stupnju gotovosti biti više ocijenjen u postupku evaluacije.</p>
Što znači „...usvajanje rezultata drugih EU istraživačkih i inovacijskih programa...“?	<p>Usvajanje rezultata drugih EU istraživačkih i inovacijskih programa (npr. Obzor 2020) znači da ste proučili projekte iz drugih EU programa koji su relevantni za vašu temu te da ćete koristiti njihove podatke, metode ili rješenja u vašem projektu. Što, iz kojih projekata i na koji način ćete koristiti treba navesti u projektnoj prijavi, obrazac B3 eProposala.</p>

<p>Gdje se mogu pronaći prijavni obrasci za prijavu na natječaj za tradicionalne projekte Programa LIFE na teme iz vodnog sektora?</p>	<p>Prijava za natječaj za tradicionalne projekte odvija se putem internetske aplikacije eProposal koju možete pronaći na poveznici https://webgate.ec.europa.eu/eproposalWeb/. Prijavni obrasci se razlikuju s obzirom na prioritetno područje i sektor koje birate na početku izrade projektnog prijedloga te ih kasnije više ne možete mijenjati.</p>
<p>Mogu li se na LIFE natječaj javiti istodobno dvije povezane tvrtke sa dva odvojena projekta? Da li se onda njihova potpora zbraja?</p>	<p>U LIFE programu ne postoje ograničenja kod prijave u pogledu visine potpore.</p>
<p>Može li rezultat našeg pilot ili demonstracijskog projekta biti inovativno poboljšanje vlastitih poslovnih procesa?</p>	<p>Ukoliko poboljšanje procesa rezultira boljitkom za stanje okoliša, projekt je prikladan za LIFE program. Boljitak za okoliš mora biti mjerljiv. Pogledajte tablicu indikatora koju možete pronaći u paketima za prijavu na sljedećoj stranici: http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life2017/index.htm.</p> <p>Također se projektna tema mora uklapati u jednu od prioritetnih tema iz Višegodišnjeg programa rada za program LIFE za razdoblje 2014.–2017. koji možete pronaći na sljedećoj stranici: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0203&from=HR.</p>
<p>Je li nužno kroz projekt razviti poslovni model kojim će se proizvod ili usluga plasirati na tržište?</p>	<p>Tržišno orijentirani projekti su rado viđeni u LIFE programu i izrada poslovnog plana je prihvatljiva aktivnost, ali ne postoji obaveza izlaženja na tržište. Obavezna aktivnost u svim LIFE projektima je promocija projekta i širenje rezultata.</p>
<p>Što je VAT broj?</p>	<p><i>VAT number</i> se na hrvatskom jeziku zove PDV identifikacijski broj i navodi se u projektnoj prijavi. Nužan je za poslovanje hrvatskih poreznih obveznika na tržištu Europske unije, odnosno za stjecane dobra te primanje ili obavljanje usluga unutar Europske unije. PDV identifikacijski broj dodjeljuje Porezna uprava te ga razmjenjuje s drugim državama članicama putem sustava VIES-a. Prema Konačnom prijedlogu Zakona o porezu na dodanu vrijednost PDV identifikacijski broj je osobni identifikacijski broj (OIB) kojemu se dodaje predznak „HR“.</p>

2. Financije

Pitanje	Odgovor
Može li se najam prostora u kojem boravi korisnik koordinator prikazati kao „in kind“ financijski doprinos tvrtke projektu?	Ne, „in kind“ doprinos nije prihvatljiv u LIFE programu. U dokumentu Annex X to the Model LIFE Grant Agreement možete pronaći sve o prihvatljivim i neprihvatljivim troškovima LIFE programa.
Postoji li ograničenje mogućeg broja zaposlenih na LIFE projektu?	Ne postoji ograničenje mogućeg broja zaposlenika, ali on mora biti opravdan s obzirom na aktivnosti koje planirate provesti.
Može li se dio vlastitog učešća financirati iz drugih EU fondova?	Ne, to se smatra duplim financiranjem i nije prihvatljivo u LIFE programu.
Koji dio troška plaće je prihvatljiv u LIFE programu?	Prihvatljiv je ukupan trošak plaće sa svim pripadajućim doprinosima, porezima i prirezima.
Gdje se unose i kako se razdjeljuju troškovi u omjeru 60:40 - omjer EU kontribucije i vlastitog učešća?	U FC obrascu ePropozala ukupni trošak (<i>Total costs of the project actions</i>) se automatski izračunava za svakog od prijavitelja na temelju troškova unesenih u F obrasce. Prijavitelji sami upisuju iznos vlastitog doprinosa (<i>Beneficiary's own contribution in €</i>) i zatraženog sufinanciranja od EU za svakog pojedinog korisnik/partner (<i>Amount of EU contribution requested in €</i>). Stoga se partneri mogu među sobom dogovoriti koji će udio sufinanciranja svaki preuzeti, ali ne smije se dogoditi da netko uopće ne doprinosi. Također je svejedno koje će stavke prihvatljivih troškova i u kojem postotku biti pokrivenne vlastitim sufinanciranjem, bitno je samo da na kraju ukupan doprinos korisnika na razini projekta nije manji od 40 %.
Je li prihvatljiv trošak ishođenje neophodnih dozvola prije početka projekta?	Ne, svi troškovi nastali prije početka projekta nisu prihvatljivi.
Može li se oprema u vlasništvu institucije uzeti u obzir za prikaz financijskog učešća korisnika.	Ne, svi troškovi nastali prije početka projekta nisu prihvatljivi.
Koji je režim isplate sredstava od strane Europske komisije?	Europska komisija isplaćuje financijska sredstva u dvije do četiri rate ovisno o visini doprinosa i trajanju projekta. Prva rata isplate sjeda na račun koordinator korisnika najkasnije do 60 dana nakon potpisivanja ugovora. Korisnik koordinator sredstva raspodjeljuje preostalim partnerima. Svaka iduća rata se isplaćuje kada je prethodna u potpunosti potrošena. Zadnja

	<p>rata je „Balance“ te se isplaćuje do najkasnije 90 dana nakon predaje završnog izvješća. Njezin iznos ovisi o visini potrošenih sredstava i prihvatljivim troškovima.</p>
<p>Što se smatra pod zakupom prava uporabe zemljišta ako se odnose na kratkoročan zakup? Na što se sve najam odnosi, u kojem iznosu/postotku i na koji rok?</p>	<p>Razlika je u kategorizaciji troška. Ako je riječ o kratkoročnom zakupu za vrijeme trajanja projekta te ako zadovoljava uvjet postizanja ciljeva projekta, treba ga uvrstiti u kategoriju troška <i>External assistance</i> (obrazac F3 eProposal-a). Dugoročni zakup mora trajati dovoljno dugo da se ulaganje isplati, 20 ili više godina, i služiti očuvanju vrsta ili staništa. Uvrštava se u kategoriju troška <i>Land lease</i> (obrazac F5b eProposal-a). Također postoji opcija kupovine zemljišta koja ide u kategoriju troška <i>Land purchase</i> (obrazac F5a eProposal-a) te jednokratne naknade za korištenje zemljišta koja ide u kategoriju troška <i>One-off compensation payments</i> (obrazac F5c eProposal-a). Troškovi zakupa/kupovine zemljišta prihvatljivi su samo za projekte iz prioritetnih područja Priroda i bioraznolikost, Prilagodba klimatskim promjenama te Ublažavanje klimatskih promjena.</p>
<p>Koji je maksimalni iznos plaća djelatnika fakulteta koji se može prijaviti na LIFE program?</p>	<p>Ne postoji ograničenje za prijavu troška djelatnika na LIFE program. Iznos mora biti relevantan s obzirom na postotak radnog vremena djelatnika alociranog za potrebe projekta, odnosno realno prikazan prema procjeni potrebnih radnih sati. Minimalni doprinos korisnika, budući da je riječ o javnom tijelu, mora biti najmanje za 2 % veći od iznosa plaća od stalno zaposlenih (zaposlenih prije početka projekta). Izračun minimalnog doprinosa bi trebao biti jednak umnošku plaća stalno zaposlenih i 1,02. R4 izvještaj u eProposal-u automatski kontrolira poštuje li se pravilo.</p>
<p>Je li trošak kemikalija, epruveta i rad strojeva prihvatljiv za LIFE program? Kako se taj trošak upisuje u troškovnik i na koji način se prilaže dokumentacija?</p>	<p>Troškovi nabave kemikalija i epruveta nužnih za provedbu projektnih aktivnosti koji će se nabaviti za vrijeme trajanja projekta su prihvatljivi troškovi te spadaju u kategoriju <i>Consumables</i>. Pri provedbi morate priložiti račun dobavljača s oznakom LIFE projekta i potvrdu o plaćanju.</p>

3. Tradicionalni projekti

3.1. Potprogram Okoliš

3.1.1. Okoliš i učinkovitost resursa

Pitanje	Odgovor
Ideja jest da se izradi dokumentacija koja bi pružila informacije kroz dva smjera djelovanja: Sažimanje informacija o količinama otpada, vrstama otpada te sažimanje informacija o troškovnoj strani uvođenja metodologije/tehnologije koja bi se odabrala odnosno financijska valorizacija najisplativijeg modela .	Tema koju ste napisali može se svrstati u dva prioriteta područja „Okoliš i učinkovitost resursa“ te „Upravljanje okolišem i informacije“, tematski prioritet Otpad. U prijavi projektnog prijedloga potrebno je odabrati jedno prioriteta područje. Kako bismo mogli precizirati u koje prioriteta područje usmjeriti projekt trebali bismo više detalja o projektnim aktivnostima.
Da li bi mogli na LIFE prijaviti projekt primjene nove tehnologije gospodarenja otpadom kroz uspostavu trekking sustava zaprimanja otpada (praćenje i obavješćivanje kada dolazi kamion čistoće za prihvata kućnog smeća) kao i sustava nagrađivanja korisnika?	Vaša tema primjena nove tehnologije gospodarenja otpadom kroz uspostavu trekking sustava zaprimanja otpada može se svrstati u dva prioriteta područja „Okoliš i učinkovitost resursa“ te „Upravljanje okolišem i informiranje“, u oba slučaja tematski prioritet je OTPAD.
Ponikve razvija i sustav „Smart island“ nadzor Javne rasvjete – kontrola osvjetljenja, očuvanje prirodnog ambijenta tijekom noći i energetska učinkovitost. Da li bi i ovaj projekt bio prihvatljiv za LIFE prijavu?	„Smart island“ nadzor Javne rasvjete – kontrola osvjetljenja, očuvanje prirodnog ambijenta tijekom noći i energetska učinkovitost se može svrstati pod tematski prioritet učinkovito iskorištavanje resursa i tematski prioritet ublažavanje klimatskih promjena.
Da li je moguće prijaviti patent (intelektualno vlasništvo) za robot, koji bi detektirao razinu onečišćenja mora? Patent bi prijavila tvrtka prijavitelj.	U sklopu Programa LIFE moguće je prijaviti patent.

<p>Postoji li mogućnost prijave projekta mobilnog reciklažnog dvorišta od strane lokalne jedinice (Općine) u projektu iz Programa LIFE 2014-2020?</p>	<p>Tema otpad je jedna od prioritetnih tema u okviru programa LIFE – područje Okoliš i učinkovitost resursa te je recikliranje otpada jedna je od aktualnih tema koja može doprinijeti ciljevima LIFE programa. Projekti koji se financiraju iz programa LIFE (okoliš) su prije svega pilot ili demonstracijski - traži se određena inovativnost u npr. u primjeni procesnog modela.</p>
<p>Imamo gotovi elaborat na ekološkom programu koji je napravila firma Strijelac d.o.o. Uvođenjem tog novog programa proširili bi postojeće kapacitete i zaposlili do 6 novih uposlenika, naravno uz sufinanciranje iz fondova EU.</p>	<p>Vaša ideja bi se mogla razviti u potencijalni projekt iz područja Okoliš i učinkovitost resursa, tematski prioritet Otpad- projekti u okviru kojih se primjenjuju inovativne metode, tehnologije i aktivnosti u prvom redu na izvoru otpada u cilju sprječavanja, pripreme za ponovnu uporabu, recikliranje i odvojeno skupljanje biološkog otpada, uključujući otpad od hrane, u cijelom prehrambenom lancu (Višegodišnji programa rada programa LIFE 2014.-2017., str.9). Prioritetno područje Okoliš i učinkovitost resursa se bazira na demonstracijskim i pilot projektima.</p>
<p>Je li moguće unutar Life programa za veliko poduzeće: izgradnja pogona (za recikliranje otpadnog stakla koje ostane iz proizvodnje), u iznosu od 3 milijuna eura te koliko obvezno partnera mora imati?</p>	<p>Tema otpad/kružno gospodarstvo je jedna od prioritetnih tema u okviru programa LIFE – područje Okoliš i učinkovitost resursa te je korištenje proizvodnog otpada u daljnjoj proizvodnji jedna je od aktualnih tema koja može doprinijeti ciljevima LIFE programa.</p>
<p>Mogu li se prijaviti za financiranje iz nekog od programa s izgradnjom reciklažnog centra koji uključuje sortirnicu i edukacijski centar za područje Grada Varaždina.</p>	<p>Taj projekt mogao bi se prijaviti, no važno je naglasiti da su LIFE projekti – pilot ili demonstracijski (dakle, traži se određena inovativnost u npr. procesnom modelu). LIFE projekti nisu infrastrukturni – izgradnja samog reciklažnog centra ne bi bila prikladna za LIFE projekt. Naime, aktivnosti iz projekta za izgradnju infrastrukture se mogu iznimno financirati u iznosu do 500 000€ - no to ne može biti cijeli projekt, mora imati neku drugu inovativnu priču. Svakako ih možete uputiti da nam se direktno obrate za detaljnija pojašnjenja.</p>

3.1.2. Priroda i bioraznolikost

Pitanje	Odgovor
<p>Na koji način se može poboljšati provođenje mjera očuvanja na područjima NATURA 2000 na lokalnoj razini?</p>	<p>Lokalna razina upravljanja zaštićenim područjima, a ujedno i područjima NATURA 2000 mreže, treba se nadovezati na ciljeve EU Direktiva o staništima i pticama koje propisuju uspostavu i provođenje NATURA 2000 mreže. Moguće mjere unutar ekološke mreže (bez obzira na razinu upravljanja) treba primijeniti i razvijati u suradnji s relevantnim nadležnim tijelima, čija podrška je obavezna pogotovo ako prijavitelj kroz projekt planira provoditi aktivnosti koje nisu u njegovoj nadležnosti poput plana upravljanja NATURA 2000 područjem.</p>
<p>U koji tip projekta bi ulazila obnova migratornih puteva?</p>	<p>Prioritetno područje Priroda i bioraznolikost obuhvaća 3 tipa projekta: pilot, demonstracijski i projekti najbolje prakse. Sva tri tipa su jasno definirani u Smjernicama za prijavitelje za dotično prioritetno područje. Ne postoje konkretno definirane koje vrste aktivnosti koje karakteriziraju određeni tip projekta, no prijavitelj mora jasno obrazložiti u kontekstu svog projekta i potkrijepiti dokazima zašto se spomenuta aktivnost/metoda/mjera smatra demonstracijskom/pilot/najboljom praksom.</p>
<p>Uklapa li se i u koji od projekata proučavanje stabilne populacije unesene kalifornijske pastrve na području Konavala. Našim projektom pokušali bi naći razlog zašto se kod nas to dogodilo i primijeniti to znanje za sprječavanje sličnih slučajeva drugdje.</p>	<p>Hrvatske vode iz prioritetnog područja Prirode i bioraznolikosti pokrivaju samo tematski cilj 2. Obnovu ekosustava iz EU Strategije o bioraznolikosti 2020. Aktivnosti u tom projektu ne obuhvaćaju tu temu, već očuvanje <i>S. macrostigma</i> (Prilog 2., EU Direktive o staništima) kroz sprječavanje hibridizacije s kalifornijskom pastrvom. One ne mogu ostvariti sufinanciranje od strane Hrvatskih voda. Ukoliko se kroz razvoj projektnog prijedloga odluči provesti mjera očuvanja vodnog resursa prema Direktivi o vodama, postoji osnova za ostvarivanje nacionalnog sufinanciranja od strane Hrvatskih voda te se time može odazvati na javni poziv.</p>
<p>Projekt bi uključio istraživanje potencijala sa pohranjivanje ugljika u morskim cvjetnicama i usporedbu među različitim vrstama morskih cvjetnica u kontekstu očuvanja ovih vrsta i njihovih naselja s ciljem smanjenja klimatskih promjena zbog te njihove iznimne mogućnosti upijanja ugljika. Ciljna skupina edukativnih</p>	<p>Ukoliko želite prijaviti projekt za osvješćivanje javnosti o toj tematici, riječ je o projektu iz potprograma Klimatske aktivnosti, prioritetno područje Upravljanje i informiranje na području klime. Međutim, uzmete u obzir da za prijavu u ovom prioritetnom području aktivnosti podizanja svijesti (poput stvaranja web-stranice) kao i djeca od vrtičke do srednjoškolske dobi kao ciljane skupina nisu dovoljni. Očekuje se da projekti podizanja svijesti razvijaju suradničke platforme i dijele najbolje prakse za učinkovitiju usklađenost, izvršenje i uključivanje te stvaranje podrške javnosti i dionika za razvoj politika Unije.</p>

<p>aktivnosti bila bi djeca od vrtićke dobi do srednje škole.</p>	
<p>Da li možemo aplicirati na Tradicionalni projekt iz podprograma prirode i bioraznolikosti s projektnom idejom: novi sistem upravljanja gradskim zelenilom, koji uključuje sadnju i održavanje novih stabala, da li u takvim projektima možemo predvidjeti troškove kao što su uvođenje digitalnog zelenog katastra i sistema za navodnjavanje u cijelom gradu?</p>	<p>Prema predloženoj temi novi sistem upravljanja gradskim zelenilom Vaš projekt obuhvaća sva tri prioriteta područja (okoliš i učinkovitost resursa, priroda i bioraznolikost i klimu). Kroz sadnju i održavanje novih stabala se pospješuje učinkovitost resursa, pospješuje se bioraznolikost te smanjuju klimatske promjene. Vežano uz sistem navodnjavanja u cijelom gradu treba uzeti u obzir da se to ne bi smatralo infrastrukturom, ako ona ne prelazi 500.000 EUR po projektu. Ukoliko se smatra infrastrukturom ona je prihvatljivi trošak samo do 25% vrijednosti amortizacije u programu LIFE.</p>
<p>Može li se prijaviti projekt koji predlaže očuvanja bioraznolikosti područja ušća Mirne i Tarske vale. Prijavitelj projekta bila bi javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima Natura Histrica, a partneri Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču, općina Tar-Vabriga i jedan slovenski partner- zaštićeno područje Saline Sečovlje.</p>	<p>S obzirom na važnosti ovog područja, osmišljavanje adekvatne mjere očuvanja je sukladan ciljevima LIFE programa kojem je prioritet očuvati ugrožena staništa i vrsta navedenim u EU Direktivama za očuvanje divljih vrsta ptica i Direktivama za očuvanje prirodnih staništa i divlje faune i flore te drugih relevantnih crvenih lista (poput IUCN crvene liste). Potrebno je dostaviti dodatne ciljeve, prijetnje i probleme koje obuhvaća projekt, na koji način će se te prijetnje rješavati, tko će provoditi takve aktivnosti te gdje i kada.</p>
<p>Da li u LIFE programa prioriteta vrsta koje ulaze u sufinanciranje od 75% spada mladica (Hucho hucho) i gdje je to potvrđeno?</p>	<p>U sklopu LIFE programa, projekti koji predlažu konkretne mjere očuvanja prioriteta vrsta (i/ili staništa) odnose se na očuvanje vrsta i staništa popisanih u Prilozima EU Direktive o očuvanju prirodnih staništa i divlje flore i faune i Direktive o očuvanju divljih ptica te su posebno naznačene zvjezdicom (*). Uvidom u Prilog II. i Prilog V. EU Direktive o staništima, vrsta Hucho hucho se nalazi na popisu kao vrsta od važnog interesa za Europsku Zajednicu, ali nije prioriteta vrsta. Prema pravilima LIFE Uredbe isključivo se prioriteta vrste maksimalno sufinanciraju do 75%, dok je u slučaju samo ugroženih vrsta maksimalna rata sufinanciranja 60%.</p>
<p>BIOM prijavljuje projekt za bjelonoktu vjetrušu (Falco naumanni) u suradnji s LIFE FALKON iz</p>	<p>Iz dostavljenog je vidljivo da se radi o ugroženoj vrsti ptice te ukoliko će BIOM kao projektni partner provoditi mjere očuvanja za ovu vrstu na području RH, nužno je zatražiti odobrenje</p>

<p>Italije. Koji se obrazac se šalje ministarstvu na potpis, i da li oni uopće potpisuju obrazac za projekt čiji je nositelj iz druge EU države?</p>	<p>od nadležnog tijela za aktivnosti koje ćete provoditi. U tom slučaju potrebno je priložiti A8 obrazac ispunjen i potpisan od strane nadležnog tijela na kojem se prikazuje da li će nadležno tijelo poduprijeti projekt, zašto, te na koji način. Obrazac A8 je dostupan putem eProposal-a i na web stranici unutar paketa prijavnih dokumenata za tematsko područje Prirode i bioraznolikosti.</p>
<p>Koja nam je od dozvola potrebno u prvoj fazi i da li će Declaration of support od ministarstva garantirati da ćemo imati dozvole za restauraciju NATURA staništa?</p>	<p>Ukoliko su dozvole/PUO potrebne ili ne, ovisno o tipu zahvata/mjera koje planirate raditi kroz projekt i gdje (unutar ili izvan NATURA 2000 područja). Za točan odgovor na to pitanje trebala bi upitati Upravu za zaštitu prirode (pogledaj od članka 29., Zakon o zaštiti prirode). Što se tiče objašnjenja u projektnoj prijavi, potrebno je navesti da li su potrebne dozvole i ako jesu, u kojoj je fazi postupak dobivanja dozvola odnosno koliko se očekuje da će trajati postupak te uzeti u obzir mogući tijek trajanja izdavanja dozvola u raspored aktivnosti (timetable). U svakom slučaju, Declaration of support (A8) ne garantira da ćete dobiti dozvole – nego da je moguće dobiti dozvole, ukoliko se provede sva propisana procedura ishodađnja eventualno potrebnih dozvola. Za A8 je potrebno nadležnoj Upravi za zaštitu prirode dostaviti opis projekta iz kojeg se vidi tko, što, gdje i kojom metodom će raditi određene zahvate.</p>
<p>Declaration of support - ukoliko je Javna ustanova pod županijskom ovlasti kao što su JU splitsko-dalmatinske županije i JU šibensko-kninske, da li nam je potreban njihov Declaration of support ili samo od župana?</p>	<p>Bez obzira na dosadašnje iskustvo, treba jasno utvrditi za koje od predviđenih projektnih aktivnosti/mjera očuvanja/zahvata ti je potrebno koje nadležno tijelo (nacionalno/regionalno/lokalno). Kada utvrdite koje tijelo je potrebno za određeni aspekt projekta, potrebno je uputiti dopis tom nadležnom tijelu s opisom projekta i A8 obrascem te jasno naznačiti za što je potrebna potpora kako biste olakšali proceduru.</p>
<p>Mogu li troškovi infrastruktura za javna tijela u projektima LIFE NAT biti prihvatljivi 100%.</p>	<p>Infrastruktura se smatra trajnom robom (durable goods) te se primjenjuje izuzetak definiran u članku II. 19.2 (c) iz Grant Agreement-a. gdje piše da su za javna tijela koja provode projekt iz područja prirode i bioraznolikosti troškovi infrastrukture 100 % prihvatljivi, pod uvjetom da su ispunjeni svi opisani uvjeti.</p>

3.2. Potprogram Klimatske aktivnosti

Pitanje	Odgovor
Treba li postojati nacionalna strategije prilagodbe klimatskim promjenama kako bi mogli prijaviti LIFE projekt na tu temu?	Ne, LIFE projekti treba biti u skladu s nacionalnim politikama, ali postojanje nacionalnih strategija nije uvjet za prijavu projekta na LIFE program. Mjerodavna je EU legislativa.
Gdje se mogu dobiti informacije o klimatskim promjenama u RH?	Sve informacije možete dobiti u Državnom hidrometeorološkom zavodu.
Može li se kroz LIFE program sufinancirati projekt sunčanih elektrana?	Načelno može, međutim morate uzeti u obzir da projektna ideja mora biti inovativna, stoga isključiva nabava i postavljanje solarnih elektrana ne zadovoljava uvjete LIFE programa.
Kako ću razlikovati spada li moja projektna ideja u područje Ublažavanje klimatskih promjena ili Upravljanje i informiranje na području klime, budući da planiramo dosta aktivnosti osvješćivanja javnosti o toj tematici?	Ako želite primijeniti i testirati konkretne mjere ublažavanja klimatskih promjena, vaša projektna ideja bi najbolje odgovarala prioritonom području Ublažavanje klimatskih promjena. U tom slučaju bi edukacija ciljanih skupina bila jedna od aktivnosti. Ukoliko nećete primijeniti konkretne mjere, nego je isključivo riječ o osvješćivanju javnosti o toj tematici, projekt odgovara prioritonom području Upravljanje i informiranje na području klime. Međutim, uzmite u obzir da za prijavu u ovom prioritonom području aktivnosti podizanja svijesti bi trebale biti većeg opsega. Ustaljena praksa koja je ograničena samo na izradu internetske stranice kao i primjerice definiranje ciljane skupine koja se sastoji samo od djece od vrtičke do srednjoškolske dobi nije dovoljna. Očekuje se da projekti podizanja svijesti razvijaju suradničke platforme i dijele najbolje prakse za učinkovitiju usklađenost, izvršenje i uključivanje te stvaranje podrške javnosti i dionika za razvoj politika Unije. Također se ne preporuča odabir šire javnost i donosioce odluka kao ciljane skupine istog projekta, već se usmjerite na jednu od njih.